Madrid, 1934

LA PORTA DEL SOL

Igual que tots els altres alcaldes de Madrid, el que actualment presideix aquest Ajuntament, procura adecentar la Porta del Sol; és a dir, netejar-la de tota la xurma humana que allí es concentra com en un remolí de les corrents urbanes. El propòsit és tan antic com l'existència mateixa de la Porta del Sol, i hi han fracassat tots els alcaldes, com segurament hi fracassarà el senyor Salazar Alonso.

Es tracta d'aconseguir que es pugui circular per la Porta del Sol, prohibint que s'aturi la gent a les voreres i impedint el comerç ambulant. Avui, en efecte, aquesta plaça, que és el centre de Madrid i, si es vol, el melic d'Espanya, resulta intransitable. Es una mena de casino a l'aire lliure per a la gent desocupada i de llotja de transaccions inversemblants. Allà es venen dècims de loteria, diaris, llibres pornogràfics, corbates, màquines d'afaitar, gomes per als paraigües, nines de drap, castanyes torrades i crues, gossos, trencaclosques de filferro, plomes estilogràfiques, comprimits per a fer refrescos, gàbies per a grills, plats amb ous ferrats de cera, cintes mètriques de metall, joguines mecàniques, i una varietat sense fi d'objectes de tota mena. Aquest comerç ambulant té aparences de gran activitat. Els venedors criden, vociferant llur mercaderia, com els financers a la Borsa de París. Formen part de la vida de negocis de Madrid i tenen consideració de forces vives.

Al costat d'aquests venedors ambulants es formen grups i penyes de gent que discuteix en veu alta, entaula amistats i fa vida de club en plena plaça pública. Tota aquesta humanitat tèrbola que viu miraculosament, i que les grans ciutats han sabut allunyar i recloure als suburbis, aquí s'instal·la a la plaça més cèntrica, en plena Porta del Sol. Allí també es preparen "timos", es netegen les sabates i es discuteix sobre anarquisme.

El que passa és que no queda lloc a la plaça per a transitar, per a anar d'una banda a l'altra, per a travessar-la i gaudir-ne. Quan la circulació arriba a la Porta del Sol es deté, en premsa, s'estanca. Aquesta plaça no afavoreix la circulació de cap dels carrers que hi condueixen. Al contrari: aquests carrers fan l'efecte que no serveixen sinó per a descongestionar lentament la plaça.

Netejar-la, fer-la utilitzable, resultaria una cosa facilíssima a qualsevol país. N'hi hauria prou amb unes mesures de policia molt senzilles. Aquí, però, el problema es complica molt, perquè a la mateixa plaça està situat el Ministeri de la policia. L'inquili accidental d'aquell il·lustre casalot pot arribar a creure's omnipotent, ja que la seva autoritat arriba fins el darrer recó d'Espanya, però si surt al balcó del seu despatx oficial rebrà una lliçó de modèstia. No pot exercir el seu poder sobre allò que té a dos pams dels seus propis nassos.

El fenomen resultava inexplicable per a mi, fins que un dia, detingut en un recer de la Porta del Sol, vaig llegir la nota de l'Institut Geogràfic i Estadístic, collocada en l'edifici del Ministeri: "Altura, 650.7 metros sobre el nivel medio del Mediterraneo". En aquesta inscripció hi havia la clau del secret.

La Porta del Sol té altura de muntanya, està més prop dels núvols que de la mar. Viu, amb Madrid al seu voltant, en les altures, despresa de les preocupacions normals de la gent del pla. S'arriba a Madrid com escalant una muntanya, i un cop dalt es descansa a la Porta del Sol. Totes les lluites de l'home, els seus afanys i treballs queden allà baix, en les terres llunyanes prop de la mar. Aquí, a la Porta del Sol, els núvols ens rodegen i únicament podeu decidir-vos per comprar un dècim de la rifa o una gàbia de grills, 650.7 metres sobre el nivell de la Mediterrània. Això ho explica tot.

Madrid, desembre. 1934 R.

1.26/
A.P.C.E.,
SIG.: 1.26/845.